

INTERNATIONALE DAG VAN DE OUDEREN

1 oktober

OUDEREN, HUN ROL IN DE GEMEENSCHAP

1 oktober is de Internationale Dag van de Ouderen. Deze dag is in 1990 door de Verenigde Naties ingesteld (Resolutie 45/106)

De Internationale Dag van de Ouderen is voor ons een kapstok om ouder worden in onze samenleving te plaatsen tegenover ouder worden elders op de wereld. We hebben in de werkbladen Kameroen als voorbeeld genomen. De leerlingen kijken op het eerste werkblad om zich heen: hoe zit het hier in Nederland. Met die kennis gewapend kijken ze naar de overeenkomsten en verschillen met ouderdom in Afrika. We hopen dat u en uw leerlingen plezier beleven aan de lesbrief.

Doelgroep

Leerlingen van de groepen 7 en 8 van de basisschool (10-12 jaar)

Kerdoelen en vakken

Nederlandse taal

Domein A: mondelinge taalvaardigheid

- 2 - De leerlingen kunnen vragen stellen om informatie te verzamelen over een door henzelf gekozen onderwerp
- De leerlingen kunnen deelnemen aan een formeel gesprek

Domein B: leesvaardigheid

- 5 De leerlingen kunnen hoofdzaken van een informatieve tekst weergeven

Oriëntatie op mens en wereld

Deelvak: aardrijkskunde

Domein B: ruimtelijke inrichting

- 8 De leerlingen kunnen beschrijven in welke opzichten dagelijks leven in Nederland overeenkomt met, of verschilt van dagelijks leven in landen gelegen in:
 - Afrika, ten zuiden van de Sahara

Deelvak: Samenleving

- 16 De leerlingen kunnen enkele aspecten van groepen in onze samenleving beschrijven waaronder in elk geval
 - kenmerken van leefeenheden, overeenkomsten en verschillen

Doelstellingen

- De leerling heeft een beeld dat getoetst is aan de praktijk van hoe ouderen in Nederland leven en welke voor- en nadelen oud zijn heeft
- De leerling kan aangeven in hoeverre allerlei gangbare opvattingen over ouderen met de werkelijkheid overeenkomen
- De leerling heeft een beeld van hoe ouderen leven in Kameroen en kan vertellen welke overeenkomsten en verschillen er zijn met het leven van ouderen in Nederland

Bronnen en links:

A. Etoundi Essamba: *Zij hebben de tijd aan hun zijde, ouder worden in Afrika*, Afrika Museum, Berg en Dal, 1992.

A. Nomen, M. Polderdijk e.a. (red.): *Zorgen voor ouderen*, De Ruiter, Houten, 1994

Dank

Wij danken Angèle Etoundi Essamba en het Media/Materials Clearinghouse voor het verlenen van toestemming voor overname van foto's.

One or more photos in this publication/presentation were selected from M/MC Photoshare at www.jhuccp.org/mmc.

W

werkbladen

INTERNATIONALE DAG
VAN DE OUDEREN

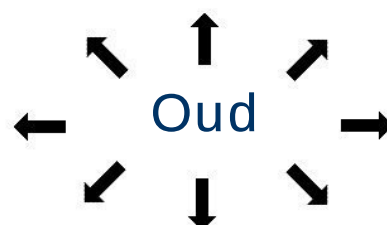
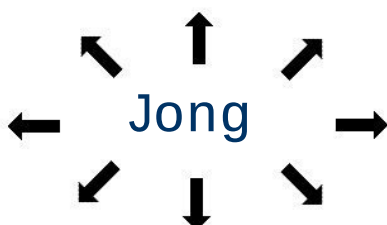
Wat is oud?

1 oktober is de *Dag van de Ouderen*. Deze dag is bedacht door de Verenigde Naties om wereldwijd aandacht te vragen voor de positie van ouderen. Voor ons aanleiding om eens te kijken naar ouderen in Nederland en elders op de wereld. We starten met de ouderen in Nederland.

Ouder worden we allemaal. Ook zijn er steeds meer oude mensen in Nederland. Hoe is het om in Nederland oud te worden of oud te zijn? Dat gaan we in onderstaande opdrachten na.

1. Schrijf op waar je onmiddellijk aan denkt als je het woord 'jong' of het woord 'oud' hoort. Zijn er woorden die bij beide voorkomen? Zo ja/nee, hoe komt dat volgens jou?

Onder leeftijd verstaan we het aantal jaren dat je geleefd hebt. Mensen worden ingedeeld in groepen aan de hand van hun leeftijd. We spreken dan van leeftijdsgroepen.

2. Schrijf op de tijdlijn de leeftijdsgroepen van jong naar oud die je kent en geef bij iedere groep aan bij welke leeftijd die volgens jou begint en eindigt.

0 jaar

Baby: van 0-.....jaar
.....: van-.....jaar
.....: van-.....jaar
.....: van-.....jaar enz.

100 jaar

3. Wanneer is iemand volgens jou een 'oudere'?

Hoe is het om oud te zijn?

1. Wat zijn volgens jou drie voordelen van oud zijn en drie nadelen?

Voordelen

1

2

3

Nadelen

1

2

3

Kun je voor ieder voor- en nadeel een passend spreekwoord over oud worden of ouderdom vinden?

Spreekwoord bij

Voordeel 1 :

Nadeel 1 :

Voordeel 2 :

Nadeel 2 :

Voordeel 3 :

Nadeel 3 :

2. Neem een interview af bij iemand die tot de ouderen hoort. Dat mag een familielid of een buur zijn.

Je kunt hem/haar vragen stellen over:

- vroeger en nu
- veiligheid op straat
- de jeugd van tegenwoordig
- de manier waarop ze hun tijd doorbrengen

Schrijf een verslag van het interview. Wellicht komt het in de schoolkrant te staan.

Ouderen in Kameroen

Jullie hebben nu een goede indruk gekregen van het leven van ouderen in Nederland. Maar hoe is het in andere landen? Leven ouders op daar op dezelfde manier of zijn er verschillen met Nederland?

We gaan dat na aan de hand van een voorbeeld: Kameroen in West-Afrika.

Ouderen in Kameroen zijn belangrijk en hebben aanzien

Vaak denkt men dat ouderen over bijzondere krachten beschikken waarmee ze ziektes en ander onheil af kunnen weren. Daarom krijgen ze de leiding over godsdienstige rituelen of worden waarzeggers. Ze treden dan op als bemiddelaars tussen de wereld van de mensen en de wereld van geesten en gestorven voorouders waar iedereen na zijn dood naar toe gaat.

Doordat ouderen vaak niet meer goed ter been zijn en geen zware lichamelijke arbeid meer kunnen doen krijgen ze voorrechten. Zo krijgen ze van andere mensen voedsel dat makkelijk te kauwen is; dat hoeven ze niet zelf ergens vandaan te halen. Ook mogen oude mensen, en vooral vrouwen dingen doen die ze op jongere leeftijd helemaal niet mochten, samen met mannen gaan roken en drinken bijvoorbeeld.

1. In Kameroen blijven ouderen volop aan het werk. Ze vervullen belangrijke taken in de gemeenschap. Ze hebben veel aanzien. Is dat voor ouderen in Nederland ook zo? Leg uit waarom.
2. Oud zijn in Kameroen heeft zijn voordelen. Welke overeenkomsten en verschillen zie je tussen oud zijn in Kameroen en oud zijn in Nederland?

Leeftijd en levensfase

In Nederland (en andere westerse landen) delen we altijd mensen in leeftijdsgroepen in. Als je 4 jaar oud wordt, ga je naar school; op je achttiende verjaardag wordt je volwassen en op je vijfenzestigste ga je met pensioen. Maar hoe is het in Kameroen? Daar kent men ook leeftijdsgroepen, zoals kinderen, volwassenen, ouderen. In Kameroen geeft de levensfase niet aan hoeveel jaar je geleefd hebt, maar wat je hebt meegemaakt. Ouder worden in Kameroen wil zeggen: belangrijke dingen meemaken, grootvader of grootmoeder worden bijvoorbeeld of lange reizen maken, en wijsheid en ervaring opdoen.

Foto: Angèle Etoundi Essamba

Ouder worden wil ook zeggen: de volgende levensfase ingaan, bijvoorbeeld de overgang van kind naar volwassene. Het aantal jaren dat je geleefd hebt, is geen hoofdzaak zoals in Nederland maar een bijzaak. In Kameroen kan een meisje al moeder worden als ze vijftien jaar oud is. Dan hoort ze bij de volwassenen. Als haar zoon of dochter zelf op haar of zijn vijftiende een kind krijgt, dan wordt de vrouw grootmoeder en hoort ze tot de ouderen. In Nederland word je op je 30^e of 40^e jaar nog niet tot de ouderen gerekend, al kun je dan in theorie ook oma of opa zijn. Om tot de ouderen gerekend te worden, moet je 55, 60 of (meestal) 65 jaar zijn geweest.

1. Wat verstaat men onder leeftijd in Nederland en in Afrika? Volgens mensen in Afrika word je op twee manieren ouder. Welke?
2. Lees onderstaande dichtregels over ouderdom in Kameroen van Felix van Rooij:

*En binnen in huis, stook ik het vuur
voor familie, vrienden, een goede buur*

*De adel van arbeid
een ogenblik adem in de strijd*

*De huid, ouder geworden in de strijd
een herinnering aan geleden tijd*

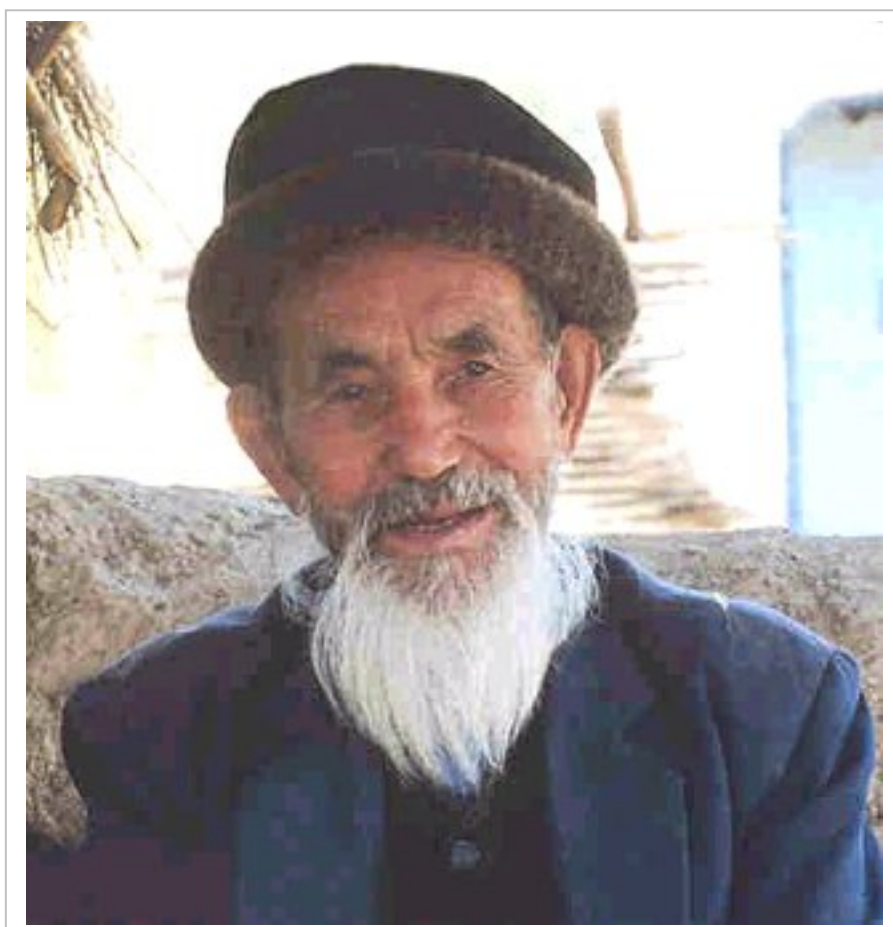
*In het hoofd gebalanceerd, in de rug versleten
de lasten aan ons vastgebeten*

*Als de kleinkinderen bij me komen
ben ik rijker dan in mijn dromen*

*Op de markt met vruchten, gekregen
van de aarde, het zweet en de regen*

(Met toestemming overgenomen uit: 'Ouder worden in Afrika',
Afrika Museum, Berg en Dal, 1992)

Schrijf zelf een gedicht over ouderdom in Nederland.
Maak er iets moois van want je kunt er een prijs mee winnen!

Wat is oud?

U vertelt dat 1 oktober de Dag van de Ouderen is van de Verenigde Naties en dat dit de aanleiding is om in de klas aandacht te besteden aan ouderen en hun manier van leven.

1. De leerlingen voeren deze opdracht in groepjes uit. U kunt de klas eventueel in tweeën splitsen en de ene helft laten associëren bij de term 'jong' en de andere helft bij de term 'oud'. Vervolgens bekijkt u welke verschillen en overeenkomsten er bij de associaties te vinden zijn.
2. De leerlingen voeren deze opdracht in groepjes uit.
De meest bekende namen van leeftijdsgroepen zijn: baby's, ukken, peuters, kleuters, kinderen, pubers, adolescenten, jongeren, volwassenen, mensen van middelbare leeftijd, senioren (vaak wordt de ondergrens hiervan al gelegd bij 50 jaar), (hoog)bejaarden, ouderen. De leeftijden kunnen elkaar overlappen. U vraagt de groepjes hun tijdlijnen te presenteren. Daarna vertelt u dat de les over de groep genaamd 'ouderen' zal gaan.
3. De leerlingen voeren de opdracht in groepjes uit. Laat ze onderling discussiëren over één gezamenlijk antwoord. U vraagt de groepjes vervolgens naar hun antwoorden en kijkt of er een algemene conclusie te trekken is.
Daarna vertelt u dat 65 jaar in Nederland de leeftijd is waarop iemand tot de ouderen behoort maar dat ook wel 55 of 60 jaar (volgens de VN) als leeftijdsgrens wordt aangemerkt.

Hoe is het om oud te zijn?

Een suggestie vooraf: op de dag voordat u de lessen over ouderen geeft, kunt u de leerlingen vragen een krant mee te nemen. Dan vraagt u ze om naar artikelen te zoeken die betrekking hebben op een voor- of nadeel van oud zijn.

1. De leerlingen voeren de opdracht in groepjes uit. Ze kunnen daarbij een (spreek)woordenboek gebruiken. Daarna vraagt u de leerlingen naar hun antwoorden. Het is niet per se nodig dat ze bij elk voordeel en bij elk nadeel een passend spreekwoord weten te vinden.

Een aantal bekende spreekwoorden is:

*Een dagje ouder worden
Oud en wijs genoeg
Je bent nooit te oud om te leren
Oud en der dagen zat
De leeftijd der zeer sterken
Zo oud als Methusalem
Abraham/Sara gezien hebben
Ouderdom komt met gebreken
De avond/herfst van het leven
De derde leeftijd
De last/het gewicht der jaren*

2. De leerlingen voeren deze opdracht in groepjes uit. De eerste stap is om gezamenlijk vragen op te stellen die ze zullen gaan vragen. Ook dienen ze van tevoren een de taken te verdelen. Wie interviewt? Wie schrijft de antwoorden uit? Daarna verzamelt u de verslagjes om te tot een krantje te bundelen. U kunt de klas vragen een leuke naam voor het krantje te bedenken. Of u neemt de leukste, origineelste of beste verslagen over in de schoolkrant.

Ouderen in Kameroen

Op dit werkblad kijken we naar de positie van ouderen in Nederland en een ontwikkelingsland.

1. De leerlingen lezen de eerste tekst en voeren de opdracht in groepjes uit. Wat is het beeld van de jongeren over ouderen in Nederland? Staan ze in hoog aanzien of kijken ze anders tegen ouderen aan? U kunt - wellicht ten overvloede - uitleggen dat maar weinig ouderen in Nederland werken en dat sommigen ouderen in tehuizen hun tijd doorbrengen, min of meer afgescheiden van de gemeenschap, iets wat in Kameroen ondenkbaar zou zijn.
2. Enkele voordelen van ouder worden/zijn: extra vakantiedagen, gereduceerd tarief bij allerlei voorzieningen als openbaar vervoer, theaters, musea, enz.

Leeftijd en levensfase

De indeling in leeftijd en levensfasen is niet in alle landen en culturen dezelfde.

1. De leerlingen lezen de derde tekst en voeren de opdrachten in groepjes uit.
 - In Nederland wordt leeftijd uitgedrukt in het aantal jaren dat men geleefd heeft. In Afrika geeft leeftijd aan in welke levensfase iemand verkeert.
 - Volgens Afrikaanse opvattingen word je ouder doordat je belangrijke dingen meemaakt en ervaring en wijsheid opdoet. Ook door het ingaan van de volgende levensfase word je ouder.
2. Leerlingen maken ieder voor zich of in groepjes een gedicht. Daarna haalt u de gedichten op en prikt ze op een prikbord zodat iedere leerling de gedichten kan lezen. U vraagt een jury van enkele leerlingen om de drie beste gedichten uit te kiezen. U kunt zelf als juryvoorzitter optreden. De winnaars krijgen een leuke prijs, bijvoorbeeld bijgevoegde oorkonde. De mooiste gedichten worden natuurlijk door de schrijvers zelf voorgelezen.

Links

<http://www.seniorweb.nl>

Een website voor en door ouderen

<http://www.un.org/depts/dhl/olderpersons>

De officiële website van de VN over de Internationale Dag van de Ouderen (International Day of Older Persons)

